

Warszawa, dn. 15.10.2021

Sz.P.
Maria Rutka
Dyrektor
Departament Podatku Akcyzowego
Ministerstwo Finansów
sekretariat.pa@mf.gov.pl

Szanowne Pani Dyrektorko

W związku z procesem konsultacji społecznych projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym (UD 299), w imieniu Polskiego Towarzystwa Zdrowia Publicznego przedstawiam uwagi do przedłożonego projektu.

Na wstępie należy podkreślić fakt, iż tytoń oraz alkohol są głównymi czynnikami ryzyka dla zdrowia, przyczyniając się do odpowiednio 8 i 3 milionów zgonów rocznie. Obydwa czynniki ryzyka narażają także na wielomiliardowe straty budżet państwa rekompensujący leczenie chorób odtytoniowych, tych powiązanych ze spożywaniem alkoholu, czy też skutków wypadków drogowych z udziałem osób pod wpływem alkoholu.

Zgodnie z piśmiennictwem jednym z celów podatku akcyzowego, oprócz zwiększenia dochodów budżetowych, jest także chęć zmniejszenia spożycia określonych produktów¹. Dlatego też słusznym wydaje się przeciwdziałanie szkodliwym skutkom spożycia alkoholu, jak i wyrobów tytoniowych, właśnie poprzez zmianę stawek podatku akcyzowego. Stanowisko takie popierane jest również przez organizacje zdrowotne (WHO) czy ekonomiczne (OECD).

Dlatego też polityka akcyzowa powinna być rozsądnie planowana i musi skutkować ograniczeniem najbardziej szkodliwych form spożycia tytoniu i alkoholu. W tym pierwszym przypadku należy zdecydowanie podkreślić, iż to palenie papierosów skutkuje narażeniem na emisję największej ilości substancji rakotwórczych i szkodliwych. Papierosy są zdecydowanie dominującym sposobem przyjmowania nikotyny w Polsce, a pierwszy regularny kontakt naszych rodaków z nikotyną niemal zawsze miał lub ma formę tradycyjnego papierosa – 96,1% dorosłych Polaków używających obecnie lub w przeszłości wyrobów tytoniowych w jakiegokolwiek postaci wiąże początek swojej konsumpcji nikotyny z tradycyjnym papierosem². Ten trend jest także

¹ [Leksykon budżetowy \(sejm.gov.pl\)](https://sejm.gov.pl)

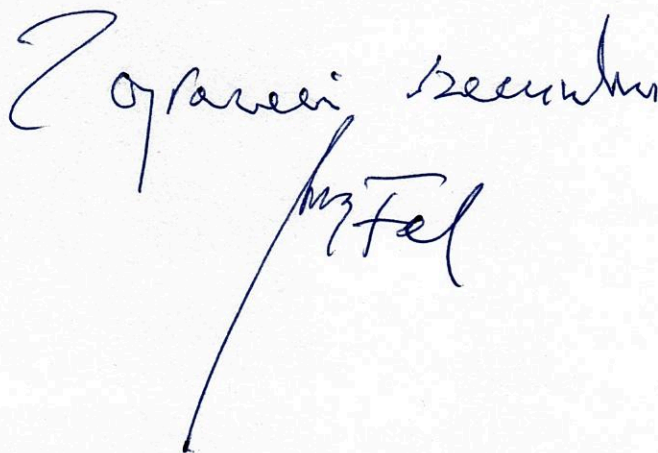
² <https://www.gov.pl/attachment/cb5f7367-b38c-4f56-a6d3-fd34900e15a4>

zauważalny wśród młodzieży – zgodnie z wynikami badania Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH³ przeprowadzonego na osobach w wieku 13-18 lat, które miały już choć jednorazową styczność z nikotyną w różnych postaciach, najbardziej atrakcyjne dla tej grupy wiekowej są właśnie tradycyjne papierosy – to od nich ponad 52% młodych ludzi zaczyna nałóg nikotynowy.

W związku z powyższym dziwi niewielka, bo zaledwie 5%, podwyżka akcyzy na paczkę papierosów. Jak sami Państwo wyliczają, przełoży się ona wzrost opodatkowania tejże paczki o 30 gr. Tak nikły wzrost na pewno nie wpłynie na zmniejszenie sięgania przez młodzież po papierosy. Jeśli bowiem celujemy w generację wolną od dymu papierosowego, to nie zapewnimy sobie tego celu tak drobnymi krokami. Mając powyższe na względzie dziwi nas uniknięcie doskonałej okazji do wpłynięcia na behawioralne, ryzykowne zachowania Polaków i niewprowadzenie istotnej podwyżki akcyzy na najbardziej szkodliwe papierosy, która wpłynęłaby na utrudnienie dostępu do nich Polaków, a zwłaszcza młodzieży!

Co do zasady, uważamy, że nie ma neutralnych dla zdrowia produktów w tej grupie, jednak przy rozmiarze zadania polegającego na całkowitej eradykacji nałogu palenia, przyjęto w większości krajów, że redukcja szkodliwości (ang. harm reduction) jest na ten moment właściwą strategią dla grup osób już uzależnionych, które nie mogą zerwać z nałogiem lub też odmawiają podjęcia rzetelnych prób. W tym kontekście nie jest zrozumiałe objęcie tzw. nowatorskich wyrobów tytoniowych podwyżką akcyzy skutkującą 100% wzrostem stawki kwotowej. To przecież te produkty mają być elementem wspomnianej strategii redukcji szkód. W efekcie proponowanych zmian dostępność produktów o mniejszej szkodliwości zmniejszy się bardziej niż dostępność produktów o najwyższej szkodliwości. Mija się to z założeniem wykorzystania polityki podatkowej do zmniejszenia kosztów ekonomiczno-społecznych związanych z paleniem tytoniu.

Podsumowując, postulujemy zwiększenie podwyżki akcyzy na papierosy o co najmniej 15% w przyszłym roku i dalszą sukcesywną podwyżkę. Znając znaczący udział papierosów w ogólnym rynku wyrobów tytoniowych w Polsce, Ministerstwo Finansów stoi przed szansą maksymalizacji wpływów budżetowych oraz prawdziwego wpłynięcia na prozdrowotne zachowania Polaków poprzez odciążanie, zwłaszcza młodzieży, od papierosów przy jednoczesnym zwiększeniu dostępności ekonomicznej dorosłych, już uzależnionych, osób do alternatywnych wyrobów o przynajmniej częściowo zredukowanej szkodliwości.

³ RAPORT-TYTOŃ-MŁODZIEŻ-GRUDZIEŃ-2019-WERSJA-FINALNA-www.pdf (pzh.gov.pl)